

Avizu Pa Pais Sobri Salvaguardas Prusesual

Kiridu pais:

Bu sta resebi kel avizu di salvaguardas prusesual (Avizu) li pamodi bu fidju ô filha (alunu) foi inkaminhadu pa un avaliason ô sta atualmenti ta resebi sirvisus di idukason spesial. Si bu fidju for ilijível pa idukason spesial, distritu di skolas debi di idukason públiku di grasa i apropiadu, vulgarmenti konxedu pa sigla FAPE. Pa podi da un FAPE pa distritu di skolas debi trabadja em parseria ku bó. Bu ta ben ser un menbru di ikipa di IEP ki ta ten em konta nisisidadis spsisífikus di bu fidju i ta ben dizinvolvi un programa idukativu individualizadu, ô [IEP](#), pa bu alunu.¹ IEP ten ki da instrusons adaptadu pa nisisidadis spsisífiku di bu fidju i ta inklui sirvisus di apoiu sufisienti pa pirmitiu fazi prugresus idukativu signifikativu i pa apoia na akizison di kunhisimentus i abilidadis, ki ta inklui nisisáriu pa dizinvolvimentu susial i imusional, di akordu ku ispetativas kronolójiku i di dizinvolvimentu adikuadu. Kualker sirvisus di idukason spesial identifikadu pa bu fidju debi ser dadu ku rikursus públiku, sen kualker kustu pa bó. Tudus alunus di sistema idukativu públiku di Commonwealth, ki ta inklui alunus ku difisiensias, ten direitu a oportunidadadi di premdi material ki ta dadu pa padrons akadémiku na struturas kurikular di Massachusetts. Massachusetts tanbé ta da un direitu individual pa FAPE pa sés alunus rizidenti ku difisiensias ki ta bai pa skolas privadu ku rikursus própriu i ki ta buska sirvisus públiku di idukason spesial.

Tudus dós [leis di stadu i federal](#) ten regras ki distritus di skolas debi sigui na disidi si un alunu é ilijível pa idukason spesial i, si sin, ki sirvisus alunu ta ben resebi. Kés leis li tanbé ta da prusidimentus ditalhadu pa garanti ki alunu ta resebi un FAPE duranti tudu pirfudu em ki el ô ela é ilijível pa idukason spesial. Idukason spesial é un área altamenti konplexu i riguladu di direitu idukativu. Ditalhis di lei ten komu objetivu di pruteji bu fidju i djuda garanti ki el ô ela resebi sirvisus idukativus adikuadu. Bu podi ten ajuda adisional pa intendi prusesu di idukason spesial na gabineti di orientason skolar, na dipartamentu di idukason primária i sekundária di Massachusetts (DESE), organizasons pa pais di alunus ku difisiensia i na organizasons privadu di idukason spesial. Informasons di kés fontis li ta ben djudau trabadja en parseria ku bu distritu di skolas pa garanti ki bu fidju ta resebi sirvisus idukativu adequadu. DESE ta publika informasons istensivu pa pais i distritus di skolas na sés websites di internet. Un [tabela di websites di DESE](#) sta inklúdu na final di kel avizu li

Kel avizu li ta da informasons inportanti sobri bu direitu di involvi na planiamentu di idukason spesial di bu fidju. Salvaguardas prusesual é regras spsisífiku ki ta garanti ki bu sabi kuzé ki distritu di skolas sta prupoi pa fazi (“resebi avizu”), konkorda ku planu di distritu di skolas (“da konsentimentu di pais”) i ten un série di oportunidadis pa rizolvi dizintendimentus ku distritu di skolas (“prusesu legal justu”). Salvaguardas prusesual na lei tanbé ta da pruteson adisional ki sta diskrevedu na kel dukumentu li.

¹ Djobi guia di prusesu di IEP pa ten informasons sobri modi ki un IEP di un alunu é dizinvolvidu i implimentadu.

Kel dokumentu li, avizu pa pais sobri salvaguardas prusesual, ta respondi siguintis perguntas:

1. Kal ki é “avizu antis pur skritu” i kundu bu ta ta resebel?	Pájina 2
2. Kuzé ki é “konsentimentu di pais” i kuandu é ki distritu di skolas debi pidi pa bu konsentimentu?	Pájina 3
3. Distritu di skolas é obrigadu avalia konformi pididu di pais?	Pájina 5
4. Kuzé ki é un “avaliason idukativu independenti”?	Pájina 5
5. Kuandu ki bu podi odja rijisstus di skolas di bu fidju?	Pájina 6
6. Modi ki pais i skolas podi rizolvi disputas?	Pájina 7
7. Kal ki é bus responsabilidadi si bu poi bu fidju na un skola privadu?	Pájina 12
8. Kuzé ki debi fazedu pa plania pa bu tranzison di bu fidju di skola?	Pájina 13
9. Modi ki un skola disiplina un alunu ku difisiensia?	Pájina 13
10. Undi ki podi staxadu leis, regulamentus i otus informasons útil?	Pájina 15

Bu ta ben resebi kel avizu li ku pelu menus un bez pur snu si bu fidju for identifikadu ma é ilijível pa idukason spesial. Tanbé bu podi pidi un kópia na bu distritu di skolas na kualker ora ô di DESE. Kel dokumentu li sta disponível na website di DESE na <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/families/prb/default.html>..

1. Kal Ki É Avizu Antis Pur Skritu I Kuandu Bu Ta Resebel? 34 CFR §300.503

Distritu di skolas debi dau un avizu pur skritu kuandu é sta prupoi, ô sta rikusa, pa toma mididas pa identifika bu alunu, pa avalia bu alunu, pa da sirvisus spesial pa bu alunu ô muda programa di bu alunu. Regulamentus federal ta txomal “avizu antis pur skritu”. Avizu pur skritu debi:

- Diskrevi **kuzé** ki distritu di skolas sta prupoi ô sta nega fazi;
- Splika **pamodi** ki distritu di skolas sta prupoi ô nega pa toma mididas;
- Diskrevi **modi** ki distritu di skolas disidiba pa prupoi ô nega toma mididas, ki ta inklui informau na kada prusidimentu di avaliason, rijistu ô rilatóriu ki bu distritu di skolas uzaba pa toma sés disizon; i
- Diskrevi kualker otus opsons ki ikipa di programa idukativu individualizadu (IEP) di bu fidju ten konsideradu i motivus pa pamodi ki kés opsons la foi rijeitadu.

Distritus di skolas ta ben dau kés informasons li na uza formuláriu dizinvolvidu pa DESE i disponível na website di DESE ô sés próprius formuláriu ki ten mesmus informasons.

Bu te ben resebi un avizu antis pur skritu kuandu distritu di skolas: sta prupoi pa fazi un avaliason inisial ô reavaliason; sta prupoi un IEP novu ô alteradu; sta prupoi un mudansa di puzisionamentu, ki ta inklui un pruposta di mudansa di puzisionamentu pa motivus disiplinar; ô sta prupoi pa tirmina sirvisus di idukason spesial.

Bu ta ben resebi tanbé un avizu si distritu di skolas fazi un diskuberta ki ka ten ilijibilidadi pa sirvisus di idukason spesial ô nega un pididu ki bu ten feito rilasionadu ku avaliasons ô privizons di idukason spesial pa bu fidju Avizus di distritu di skolas debi dadu na bu língua materna ô di un otu manera di kumunikason ki bu ta uza, a nao ser ki é klaramenti ka pusível pa fazi kela. Si bu língua materna ô otu manera di kumunikason ka for un língua skritu, bu distritu di skolas debi garanti ki avizu di skola é traduzidu pa bó oralmenti ô pa otus meius (pur izenplu, pa língua jestual) i ki bu intendi kontiúdu di avizu.

Distritu di skolas tanbé ta ben dau un avizu pur skritu i ta pidu bu konsentimentu — ô pirmison pur skritu — antis di pidi pa uza siguru di saúdi públiku (MassHealth ô Medicaid) pa paga sirvisus di idukason spesial di un alunu pa primeru bez.

Kuandu bó é dadu un avizu antis pur skritu, bu ta ben resebi tanbé un kópia di kel avizu di salvaguardas

prusesual li ô, si dja bu ten resebedu kel avizu li duranti ano letivu atual, bu ta ben informadu sobri modi ki bu podi ten más un otu kópia. Bu te ben resebi tanbé informasons sobri kénha ki bu podi kontata pa ten ajuda pa intendi leis federal i di stadu di idukason spesial.

2. Kal Ki É Konsentimentu Di Pais? 34 CFR §300.9 AND 603 CMR 28.07 (1)

Distritu di skolas ka podi da bu fidju un teste spesial ô un sirvisu spesial, a nao ser ki bu konkorda i da bu "konsentimentu parental" pur skritu. Distritu di skolas debi entra en kontatu ku bó i splikau dretu kuzé ki é sta prupoi fazi pa bu fidju. Distritu di skolas inton ta ben pidiu pa bu sina bu nomi na formuláriu di konsentimentu pa mostrar ma bu ta konkorda ku pruposta di skola. Keli é da "konsentimentu parental".

Da bu konsentimentu é voluntáriu. Bu podi tra ô rivoga bu konsentimentu na kualker mumentu. Si bu kré rivoga konsentimentu, bu debi fazel pur skritu. Tra konsentimentu só ta ben aplika pa futur asons di distritu di skolas, i ka kuza ki dja ten stadu ta kontisi. Bu distritu di skolas ka podi uza bu rikuza na na konsentimentu na un sirvisu ô atividadi komu motivu pa negau abó ô bu fidju di kualker otu sirvisu, bifislu ô atividadi.

Bu konsentimentu ka é nisisáriu antis di bu distritu di skolas podi analiza dadus atual komu parti di avaliason ô riavaliason di bu fidju, da bu fidju un testi ô otu avaliason ki for dadu pa tudu alunu sen konsentimentu, sima MCAS ô testis na sala di aula ki ta fazi parti di programa di idukason jeral, ô partilha informasons ku autoridadis idukativu federal ô di stadu.

2.1 Kuandu É Ki Un Distritu Di Skolas Ta Pidi Pa Bu Konsentimentu?

34 CFR §§ 300.300, 300.154 AND 603 CMR 28.07(1)

Un distritu di skola ta ben pidi bu konsentimentu di pais na siguintis sirkunstânsias:

Pa autoriza avaliason inisial pa ditirmina si alunu é ilijível pa idukason spesial

Distritu di skolas ka podi fazi un avaliason inisial di bu alunu pa ditirmina si el é ilijível pa resebi idukason spesial i/ô sirvisus rilasionadu sen ten bu konsentimentu primeru. Si bu alunu for inkaminhadu pa un avaliason, distritu di skolas debi pidi bu konsentimentu pa avaliason dentu di sinku dias di skola.

Pa aprova sirvisus inisial

Si, dipós di konkluzon di avaliason inisial, Ikpa di programa di idukason individualizada (IEP) ten disididu ki bu fidju é ilijível pa idukason spesial, Ikpa di IEP ta ben sujiri idukason spesial, sirvisus rilasionadu i un puzisionamentu pa bu alunu. Abó é un menbru di ikpa di IEP i ten ki da bu konsentimentu antis ki bu distritu di skolas podi da idukason spesial i sirvisus rilasionadu ku bu alunu pa primeru bez. Si bu ka da konsentimentu, distritu di skolas ka ta podi da idukason spesial i sirvisus rilasionadu ku bu fidju. Bu podi aseita ô rijeita pruposta interu ô parti di el. IEP ô kualker parti ki bu aseita ten ki kumesa sin ki bu aseital.

Pa fazi un mudansa na sirvisus, puzisionamentu ô riavaliason

Kuandu bu konkorda a un IEP pa bu fidju, distritu di skolas debi ten bu konsentimentu antis ki distritu di skolas podi muda sirvisus ô puzisionamentu di bu fidju ô fazi un riavaliason.² Si bu rikuza da bu konsentimentu, bu ten obrigason di involvi na diskusons ativu ku distritu pa rizolvi bus dizintendimentus. Si bu ten dadu konsentimentu pa sirvisus na pasadu i gosi kré rivoga konsentimentu i tra bu fidju di sirvisus, bu ten ki fazi kel pur skritu. Distritu di skolas ka podi pidi un audiênsia na Bureau of Special Education Appeals (BSEA) pa ten autoridadi pa da sirvisus idukativus ô pa torna avalia bu fidju sen bu konsentimentu.

Pa ten asesu a binifisius di siguru di saúdi públiku (MassHealth ô Medicaid) pa primeru bez

Distritu di skolas ten pirmison pa uza siguru di saúdi públiku (MassHealth ô Medicaid) pa paga alguns

² Tanbé bu ten direitu di observa bu alunu na bu programa atual i observa un programa ki propodu antis di puzisionamentu di bu alunu. Pa más informasons, konsulta dukumentu di DESE "observason di programas idukativus pa pais".

sirvisus di idukason spesial inklúidu na IEP di un alunu pa alunos ki sta kubridu pa siguru di saúdi públiku. Antis di distritu di skolas asesu MassHealth pa primeru bez, distritu di skolas debi dau un avizu pur skritu ki é ta buska kel riembolsu li i pa ten bu konsentimentu voluntáriu pur skritu. Avizu ta ben informau ki sirvisus di idukason spesial é senpri dadu sen kualker kustu pa bó ô pa bu família; ta dexe klaru ki bu konsentimentu ka ta leba a kualker mudansas na binifísius ô na ilijibilidadi di bu fidju pa MassHealth; ta ben diskrevi ki informasons sobri bu fidju ta ben ser partilhadu pa podi ten asesu a MassHealth; ta lenbrau ki bu konsentimentu podi ser tradu na kualker mumentu; i dexe klaru ki ka ta ten mudansas na sirvisus ô na programa di idukason spesial di bu fidju si bu tra ô ka da di konsentimentu. Si bu muda ô bu fidju for matrikuladu na otu distritu, inton novu distritu di skolas ta ben pidu bu konsentimentu out bez.

Pa da menbrus di Ikpa lisensa di IEP di sisti un riunion di Ikpa

Menbrus di Ikpa di IEP podi ten lisensa di sisti un riunion di Ikpa si bu konkorda pur skritu antis di riunion. Si ikpa ta ben fala di área di menbru ki sta di lesensa, menbru ki sta di lisensa debi da sé kontribuison pur skritu antis di riunion di ikpa. Si bu ka konkorda na da un menbru di ikpa lisensa, el ô ela ten sisti riunion di ikpa di IEP.

2.2 Kuandu Ki Alunu Ta Ben Pididu Konsentimentu?

34 CFR §300.520 AND 603 CMR 28.07 (5)

Sigundu lei di Massachusetts, un alunu ta atinji maior di idadi kuandu el ô ela fazi dizoit (18) anus di aniversáriu. **Inton, kuandu un alunu fazi 18 anus**, tudu direitus di tomada di disizon ki bu ten komu pai ô mai pa transferidu pa bu alunu adultu, a nao ser ki un tribunal ten nomiadu un tutor legal pa bu alunu ô ki bu alunu indika pur skritu ki el ô ela kré partilha tomada di disizons ku bó ô kré pa bu ki kontinua ta ten autoridadi pa tomar disizons sobri bu programa idukativu. Distritu di skolas debi fala ku bó i ku bu fidju inpákitu di kel transfirênsia di direitus pelu menus un anu antis di désimu oitavu aniversáriu di alunu. Komu pai ô mai di un alunu adultu ku difisiensia, bu ta ben kontinua ta resebi tudu avizus nisisáriu di skola i bu ta kontinua ta verifika rijistus idukativus di bu fidju, mesmu ki bu fidju ta toma sé próprios disizons idukativu.

2.3 Kuandu É Ki Un Inakregadu Di Idukason Spesial Ta Da Konsentimentu?

34 CFR §300.519 (g) AND 603 CMR 28.07 (7)

Si un alunu sta na kustódia di dipartamentu di kriansas i famílias, ô si pais ô tutoris di alunu ka podi ser identifikadu ô lokalizadu ô si sés direitus parental dja tirmina, DESE ten risponsabilidadi di garanti ki ten un adultu sen interesis di konflitu pa toma disizons di idukason spesial na nomi di alunu. Kel pisoa li ta txomadu di inkaregadu di idukason spesial. DESE ta ditirmina si é nisisáriu pa ponta inkaregadu di idukason spesial pa alunu. Si nomiadu, un inkaregadu di idukason spesial ten mesmus direitus i risponsabilidadis ki un pai na kistons idukativas spesial pa alunu.

2.4 Modi Ki N' Podi Tra Konsentimentu?

34 CFR §300.300(b)(4) AND 300.9

Si bu ten dadu konsentimentu pa idukason spesial i sirvisus rilasionadu i gosi bu sta kré rivoga bu konsentimentu, bu ten ki fazel pur skritu. Bu podi tra bu konsentimentu pa tudu sirvisus di idukason spesial i rilasionadu, pa un sirvisu spisiífiku ô pa puzisionamentu ô pa uzu di binifísius di MassHealth ô Medicaid pa distritu pa bu fidju. Oras ki distritu di skolas resebi bu karta, distritu ta mandau un avizu ki ta mostra mudansa, si ten, na puzisionamentu idukativu i na sirvisus ki ta rizulta di rivogason di bu konsentimentu. Dipós di bu tra bu konsentimentu pa tudu idukason spesial i sirvisus rilasionadu, distritu di skolas ka é más obrigadu dispunibiliza FAPE ô fazi un riunion di IEP ô dizinvolvi un IEP pa bu fidju. Distritus di skolas ka é obrigadu muda rijistu di bu fidju pa tra rifirênsias pa sirvisus di idukason spesial, komu rizultadu di rivogason di bu konsentimentu.

3. Distritu Di Skolas É Obrigadu Avalia Un Alunu Konformi Pididu Di Pais?

34 CFR §300.301 AND 603 CMR 28.04

Un alunu debi resebi un avaliason konpletu i abranjenti pa ditirmina si ten un difisiensia i é ilijível pa idukason spesial i, si ilijível, pa apoia na ditirminason di idukason spesial adikuadu i di sirvisus rilasionadu

ki podi ser nisisáriu. Pais ki ten priokupasons sobri dizinvolvimentu di bu fidju ô suspeitu di un pusível difisiensia podi inkaminhal pa un avaliason inisial. Ka é nisisáriu uza palavras spesial kuandu ta fazi un referal pa un avaliason inisial. Dipós di resebedu tal pididu di avaliason inisial, distritu di skolas debi manda un avizu pa pais i ten ki buska bu konsentimentu pa fazi un avaliason. (Un distritu di skola raru ta ben ten oportunidad di rikuza pa fazi un avaliason inisial i podi fazel só si pai ô otu indivídu ki sta fazi referal ka ten ninhun suspeita di difisiensia ô ka sta priokupadu ku dizinvolvimentu di alunu).

Kuandu apropiadu, distritu di skolas podi tanbé da pa pais informasons sobri otus sirvisus di apoiu ki podi satisfazi midjor nisisidadis di un alunu spsisífiku. Nu intantu, un distritu di skolas ka podi rikuza avalia un alunu ki foi inkaminhadu pa un avaliason sima sta diskrevedu di riba, baziadu na un programa di inkaminhamentu antis ô pa tenta otus atividadis di apoiu pa instruson ô pa kualker otu motivu. Alén di keli, lei ta da riavaliasons piriódikamenti pa garanti ki alunu sta ta binifisia i ta kontinua ta mesti di idukason spesial. Konsentimentu di pais ta ben ser senpri nisisáriu antis di kês reavaliasons li.

4. Kuzé Ki É Un Avaliason Idukativa Indipendenti?

Un avaliason idukasional indipendenti (IEE) é un avaliason ki ta fazedu pa un izaminador kualifikadu ki ka é inpregadu pa distritu di skolas risponsável pa idukason di bu fidju.

Bu ten direitu di pidi un IEE di bu fidju na kustu di guvernu, si bu ka sta di akordu ku avaliason di distritu di skolas. Bu ten direitu di pidi un IEE pur área di avaliason, pur siklu di avaliason. Si bu pidi un IEE, distritu di skolas debi da informasons sobri undi bu podi ten un IEE i sobri rikizitus di stadu ki ta aplika pa IEE. Na Massachusetts, tudu IEE é izijidu pa fazedu pa pisoas kualifikadu, rijistadu, sertifikadu, lisensiadu ô aprovalu di otu forma i ki ta kunpri kustus difinidu pa ajensias di stadu risponsável. Nu intantu, un sirkunstânsias di un alunu podi justifika un kustu di avaliason individual ki é más ki kel pimitidu normalmenti.

4.1 Kuandu Ki Ta Fazedu Un Avaliason Idukativa Indipendenti Na Kustu Di Públiku?

34 CFR §300.502, M.G.L. C. 71B, § 3 AND 603 CMR 28.04(5)

Di akordu ku lei federal, bu ten direitu a un avaliason idukativu indipendenti di bu fidju, na kustu di públiku si bu k asta di akordu a un avaliason di bu fidju adikiridu pa distritu di skola, sujeitu pa siguinti kondisons:

1. Si bu pidi un IEE pa bu fidju na kustu di públiku, bu distritu di skolas debi, sen dura disnisisáriu, ô ta:
 - a. pidi un audiênsia di prusesu legal justu pa mostra ki avaliason di bu fidju é adikuadu ô ki avaliason indipendenti ka tinha kunpridu kritériu di distritu di skola; ô
 - b. da un IEE na kustu di públiku.
2. Si ajenti di audiênsia disidi ki avaliason di distritu di skolas é adikuadu, distritu di skolas ka mesti di paga pa avaliason pididu ô organizadu pa bó. Nu intantu, indu bu ten direitu di ten un IEE na bu kustu.
3. Bu ten direitu di só un IEE na kustu di distritu di skolas kadu bez ki distritu di skolas fazi un avaliason ki podi ser kel ki bu k asta di akordu ku el.

Alen di sés direitus konformi lei federal, lei di Massachusetts tanbé ta da pruteson adisional pa alunos i pais rilasionadu ku IEE. Spisifikamenti, bu podi skodji, di um manera voluntáriu, pa partilha kustu di IEE baziadu na un skala di taxa prugresivu. Baxu di kel padron di stadu li, bu ta resebi un IEE.

Di akordu ku padron di stadu, bu ta resebi un IEE na kustu públiku interu ô partilhadu baziadu na bu vensimentu. Si bu skodji pa uza opson di stadu, distritu ka ta ten opson di pidi un audiênsia di prusesu legal justu pa mostra ki avaliason di bu fidju ka é apropiadu. Alunos ki ten direitu rifeison di grasa ô kustu riduzidu i familias ki rendimentu é igual ô ménus ki 400% di diretrizis federal di pobreza ten direitu a un IEE ku na kustu di públiku. Otus alunos ten direitu a un IEE di kustu partilhadu di akordu ku un skala di propinas. Partilha bus informasons finanseru ku distritu di skolas é totalmenti voluntáriu di bu parti. Si bu skodji partilha tal informason, distritu di skolas debi notifikau imediatamenti pur skritu si bó é ô ka é ilijível pa finansiamentu total ô parsial di un IEE i avansa ku finansiamentu di IEE baziadu na ilijibilidadi. Bu direitu a un IEE finansiadu publikumentu através di ilijibilidadi di rendimentus ta ser pelrongadu pa 16 mêzis di data di avaliason di distritu di skolas ki bu ka st adi akordu ku el.

Si bu ta ka kumpri rikizitu di ilijibilidadi di rendimentu, bu podi skodji pa ka divulga informasons finanseru ô disidi ka uza padron voluntáriu di Massachusetts pa kualker motivu, distritu debi konsidera bu pididu di un IEE finansiadu publikamenti di akordu ku lei federal. Na prazu di 5 dia di skola, distritu podi ô konkorda na da un IEE na kustu di públiku ô pidi un audiênsia na gabinete di rikori di idukason spesial (BSEA) pa monstra ki avaliason ki fazedu pa distritu foi abranjenti i apropiadu. Más ditalhis sobri IEE sta dispúnivel na ata di pulítika di idukason spesial di konselhu konsultivu administrativu di DESE SY2024-2025.

Bu podi ten avaliasons indipendenti fazedu na bu kustu na kualker mumentu. Bu podi da rizultadu di avaliason pa distritu di skola. Si bu partilha rizultadu di avaliason ku distritu di skolas, distritu di skolas debi konsidera rizultadu di avaliason, si é ta kunpri kritériu di distritu di skolas pa IEE, na kualker disizon ki tomadu em termus di pruvizons di FAPE pa bu fidju, i rizultadu di avaliason podi ser uzadu na un audiênsia di prusesu legal justu.

4.2 Rizultadu Di IEE Debi Ser Konsideradu Dentu Di 10 Dias Pa Distritu Di Skola

Si bu skodji un IEE di bu fidju na kustu di públiku ô bu partilha ku distritu di skolas un avaliason di bu fidju ki bu toma na kustu privadu, distritu di skolas debi konvoka un reunion di ikipa dentu di dez dias útil di skola dipós di resebi informasons di avaliason, indipendentimenti si alunu ten un IEP ô no. Distritu é risponsavel pa konsiderason di kunpунentis idukativu di IEE. Ikipa ta ben konsidera rizultadu di avaliason i ditirmina kuzé, si, mudansas debi fazedu na IEP di bu alunu ô na prusesu di diterminason di ilijibilidadi pa garanti konsiderason na ora i adikuadu di konkluson di IEE.

5. Kuandu Ki Bu Podi Odja Rijistus Di Skolas Di Bu Fidju?

34 CFR 300.611 AND 603 CMR 23.00

Rijistu di alunu ta ten transkrison di bu fidju i na rijistu di skolas tenpuráriu i ta inklui rijistu di saúdi, testi, avaliasons, rijistu disiplina i otus rijistu ki ta pertensi a ilijibilidadi ô programa di idukason spesial di bu fidju.³ Informasons di identifikason pisual sobri bu fidju é konfidensial i ka podi ser divulgadu pa ninguén, a não ser pa profesor i autoridadi idukativu, sen bu konsentimentu

Bó i bu fidju (si bu alunu é 14 anos ô más) ten direitu di djobi tudu rijistu di alunu dentu di 10 dias dipós di bu pididu i antis di kualker reunion di IEP ô audiênsia di prusesu legal justu.⁴ Tanbé bu podi ten kópias di informason konformi pididu pa un taxa razuável limitadu pa kustu di riprudson. Bu ka ta ser kobrau pa kustu asosiadu a piskiza i rikuperason di rijistu di bu alunu.

Alen di keli, bu podi riuni ku funsionáriu di skolas prufisionalmenti kualifikadu pa ten rijistu splikadu. Bu podi tanbé pidi pa bu riprizentanti (advogadu, konsultor ô prokurador) ki ta inspisiona, torna djobi i intripreta rijistu di bu fidju si bu da bu konsentimentu informadu spisífiku i pur skritu. Tudu direitus asosiadu ku rijistu di alunu ta sta na regulamentu di rijistu di alunu di Massachusetts 603 CMR 23.00. Kés regulamentu la podi atxadu na <http://www.doe.mass.edu/lawsregs/603cmr23.html> ô na pidi un kópia di regulamentu pa distritu di skolas ô pa DESE.

Jeralmenti, só pais, alunu ilijível, funsionáriu di skolas autorizadu i autoridadi idukativu di stadu i federal ten pirmison pa odja rijistu di alunu sen konsentimentu spisífiku, informadu i pur skritu di pais ô di alunu adultu. Distritu di skolas podi ser obrigadu da algun informason pa autoridadi di stadu i federal, komu rizultadu di un orden judisial ô en risposata a un kiston di saúdi i siguransa ô di aplikason di lei. Informasons

³ Si pais di un alunu rivoga sé konsentimentu pa sirvisus di idukason spesial dipós di tal sirvisu ten stadu ta dadu inisialmenti, distritu di skola ka ta ser obrigadu altera rijistu di alunu pa tra rifirensia pa sirvisus di idukason spesial.

⁴ Distritu di skolas só podi limita asesu pa rijistu di alunu si ten resebedu un dokumentu legal, komu un orden di ristrison ô un dikretu di divórsiu ô di kustódia, ki ta ristrinji asesu di informason sobri alunu.

útil sobri kês li i otu kiston di rijistu di alunos podi ser atxadu na <http://www.doe.mass.edu/lawsregs/advisory/cmr23qanda.html>.

6. Modi Ki Pais I Skolas Podi Rizolvi Disputas?

4 C.F.R. 300.151-300.153, 300.506 – 300.518 AND 603 CMR 28.08

Pais/tutoris i distritus di skola é inkorajadu pa trabadja en konjuntu pa rizolvi disputas. Lei di idukason pa indivídu ku difisiensia (IDEA) parti B, sés regulamentu di implementason, leis i regulamentu di stadu di idukason spesial ta dau opsons pa rizolvi un dizintendimentu ku bu distritu di skolas ô otu ajensia públiku risponsavel. Siguinti ta diskrevi prusesu dispúnivel pa pais/tutoris i ajensias públikus pa rizolvi dizintendimentu em termus di idukason spesial di un kriansa i sirvisus rilasionadu, ki ta inklui ilijibilidadi. Opsons di rizuluson di disputas na Massachusetts ta inklui midiason, rijistu di un kexa di stadu na gabineti di sistema di rizuluson di problema di DESE i fazi pididu di un audiênsia di prusesu legal justu na dipartamentu di rikori di idukason spesial. Siguinti ta ben diskrevi kada opson ku más detalhis

Bu fidju ta manti na sés programa idukativu i puzisionamentu atual duranti kualker disputa sobri puzisionamentu ô sirvisus, a nao ser ki bó i distritu di skolas konkorda di otu manera, ô puzisionamentu di alunu for alteradu komu rizultadu di [disiplina](#).

6.1 Trazi Disputas Pa Atenson Di Ofisial Di Skolas Lokal Di Lokal

Trabadja djuntu pa rizolvi disputas é un ótimu stratéjia pa manti un forti rilason di trabadju entri família i skola. Pa rizolvi disputas, pais/tutor é insentivadu pa fala sobri sés priokupason ku líder di skola i di distritu. As vez, é podi ser difícil di identifika kênha ki é sertu pa fala kuel dentu di un organizason idukasional. Indivídu na kel funson li ta kustuma ser útil pa pais/tutor na navega na disputas:

- Prufesor ô prestador(s) di sirvisu di bu alunu;
- Diretor ô visi-diretor di skola;
- Diretor di idukason spesial, administrador di idukason spesial ô diretor di sirvisu alunu;
- Superintendenti (ô líder di skola charter, si for kazu).

Bu podi atxa informasons di kontatu di kês pisoas li na website di bu distritu ô na website di pirfil distrital di DESE, ku link ki ta atxadu [li](#).

6.2 Sistema Di Kexas Di Stadu Di DESE

Un organizason ô individú, ki ta inklui di un otu stadu, podi fazi un riklamason di stadu pa sistema di rizuluson di problema (PRS) di DESE. Pa PRS fazi un invistigason, kexa di stadu pur skritu debi atendi kritériu ispisífiku izijidu pa regulamentu di parti B di IDEA. Un kexa pur skritu debi inklui informasons ispisífikus izijidu pa regulamentu di parti B di IDEA pa ser konsideradu sufisienti. Kexa di stadu debi inklui:

- Un diklarason di ki ajensia públiku ten violadu parti B di IDEA, sés regulamentu di implimentason ô lei ô regulamentu di stadu di idukason spesial, inbora pisoa ki sa fazi kexa ka ten website di dispuzison spsisífiku di lei ô di regulamentu;
- Fákitus em ki diklarason ta bazia na el;
- Sinatura i informasons di kontatu di pisoa ki fazi kexa di stadu; i
- Si kexa di stadu sta alega violason in rilason a un kriansa spsisífiku:
 - Nomi i inderesu di rizidênsia di kriansa;
 - Nomi di skola ki kriansa sta na el;
 - Na kazu di kriansas ô joven sen-abrigu, informason di kontatu dispunivel di kriansa i nomi di skola ki kriansa ta sta na el;
 - Un diskrison di natureza di problema di kriansa, ki ta inklui fákitus rilasionadu ku problema; i
 - Un pruposta di rizuluson di problema, na midida ki fo konxedu i sta dispúnivel pa parti na mumentu en ki kexa di stadu fazedu.

Un kexa di stadu debi alega un violason ki tinha kontisedu na máximu di un anu antis di PRS resebi kexa. Kexa di stadu debi ser fazedu pa PRS i pisoa ô organizason ki fazi um kexa di stadu tenbé debi manda un kopia di kexa pa distritu di skola ô otu ajensia públiku pa mesmu tenpu.

Pa djudu na fazi di kexa di stadu, un formuláriu iletrôniku pa manda kexa di stadu sta dispúnivel na website di DESE na <https://www.doe.mass.edu/prs/>. Alen di formuláriu online, PRS aseita kexa mandadu pa fax, email, kureiu di U.S. i pisualmenti na siguinti informasons di kontatu:

Sistema di rizuluson di problemas
Massachusetts Department of Elementary and Secondary Education
135 Santilli Highway – Everett, MA 02149
Tilifoni prinsipal: 781-338-3700
TTY: N.E.T. REDI: 1-800-439-2370
Fax: 781-338-3710
Email: DESECompliance@mass.gov

Ka é nisisáriu uza formuláriu di DESE pa fazi un kexa di stadu. Nu intantu, bu kexa di stadu debi inda inklui ilimentu izijidu pa 34 CFR § 300.153(b) i diskritu di riba pa ser konsideradu sufisienti. Mudelu di formuláriu di admison é traduzidu en árabe, kabuverdianu, chinês, kriulu aitianu, khmer, português, rusu, spanhol i vietnamita, i podi ser traduzidu pa otus línguas midianti pididu. Tanbé bu podi liga pa PRS pa númeru 781-338-3700 pa ten ajudu ku fazi kexa. Prusidimentus ditalhadu ki PRS uza na prusesamentu di kexas di stadu sta dispúnivel na: <https://www.doe.mass.edu/prs/>.

Dipós di resebi un kexa ki ta kunpri rikizitus di ki sta sublinhadu di riba, PRS debi imiti un disizon skritu ki ten konstatacion di fákitu i konkluson na prazu di 60 dias útil a kontar di resebedu kexa di stadu, podi pirlonga prazu di 60 dias só si:

- Ten sirkunstânsia ixsesional en rilason ku un kexa spsisífiku; ô
- Pai/mai i ajensia públiku involvidu voluntariamenti konkorda na perlonga prazu pa tenta involvi na midiason ô otus meu alternativa di rizuluson di disputas patrosinadu pa stadu.

Kuandu ta prusesa kexas di stadu, PRS ta, nu mínimu:

- Da pisoa ki st afazi kexa opurtunidade di manda más informasons, oralmenti ô pur skritu, sobri alegasons di kexa di stadu;
- Da ajensia públiku opurtunidade di rispondi kexa, ki ta inklui un pruposta pa rizolvi kexa i da partis opurtunidade di involvi voluntariamenti na midiason, di akordu ku 34 CFR § 300.506;
- Fazi un invistigason independenti na lokal, si konsideradu nisisáriu;

- Torna djobi tudu informasons rilivanti i fazi un ditirminason independenti sobri si un ajensia públiku viola rikizitu di leis ô rigulamentu federal ô di stadu di idukason spesial; i
- Imiti un disizon pur skritu pa pisoa ki sta fazi kexa i pa ajensia públiku ki abordu kada alegason na kexa di stadu i ten konstatacion di fákitu i konkluzon, i motivus di disizon final di PRS.

Disizon ta inpoi rikizitu tanbé di ason kuretivu, apropiadu, i inklui prusidimentus pa implimenta disizon final ifetivu, konformi nisisáriu. Si PRS ditirmina ki un ajensia públiku ka da sirvisus apropiadu, disizon final pur skritu podi inklui ason kuretivu ki ajensia públiku debi toma pa lida ku inkoformidadi identifíkadu, di suluson pa nível di alunu, ô tudu dós, i ten ki aborda:

- Fadja na prestason di sirvisus adikuadu, ki ta inklui ason kuretivu apropiadu pa satisfazi nisisidadi di kriansa (sima sirvisus kompensatórius ô rienbolsu monetáriu); i
- pruvizons futuru adikuadu di sirvisus pa tudu alunus ku difisiensia.

Ason kuretivu podi inklui, más ka sta limitadu, formason di funksionárius, rikizitus di rilatoriu adisional, alterasons di pulítikas, prémiu munetáriu i sirvisu kompensatóriu. Na kazu di un kexa rilasionadu ku un alunu individual undi ki PRS ten atxadu inkunprimentu, ason kuretivu podi inklui un rivizon personalizadu (pur izenplu, rivizon di rijistus, etc.) di alunus na situason similhanti pa ditirmina nisisidadi di intirvenson sistémiku adisional di dipartamentu, si ten.

Partis é inkurajadu pa kontinua ta trabadja djuntu pa rizolvi disputas, ki ta inklui inkuantu kexa di stadu sta pendentí. Rijistu di un kexa di stadu ku PRS ka inpidiu di uza otus métodus di rizuluson di disputas, sima midiason ô audiénsia di prusesu legal justu na gabinete di di rikori idukason spesial (ki faladu di el di baxu) pa rizolvi bus priokupasons.

Si kexa di stadu ki tanbé faz parti di un audiénsia di prusesu legal justu ten várius kiston, di kual un ô más ta fazi parti di audiénsia di prusesu legal justu, PRS ten ki poi di ladu kualker parti di kexa di stadu ki sta ser abordadu na audiénsia di prusesu legal justu ti konkluzon di kel audiénsia la di prusesu legal justu. Nu intantu, kualker kiston na kexa di stadu ki ka ta fazi parti di audiénsia di prusesu legal justu ten ki ser rizolvedu na uza linha di tenpu i prusidimentus ki fladu di el di riba. Si abordadu un kiston na un kexa di stadu ki dja foi disididu na un audiénsia di prusesu legal, na involvi mesmu parti, disizon di audiénsia ta ser vinkulativu, i PRS debi informa pisoa ki sta fazi kexa sobri kel ifeitu la. 1

6.3 Pidi Nomiason Di Un Midiador Neutru Apontadu.

[Midiason](#)⁵ é un sirvisu prestadu pa un indivídu neutru, ku formason na direitu idukativu spesial i na métudu di nigosiason. Midiason podi ser ajendadu senpri ki pais i skola ten un dizintendimentu sobri kiston di idukason spesial, mesmu ki un kexa fazedu através di sistema di rizuluson di problema di PRS. Midiador ta djuda pais i distritu di skolas fala sobri sés dizintendimentus i txiga un akordu ki tudu dós parti podi aseita. Diskuson duranti midiason é kunfidensial i nada di fladu pa kualker partis ta podi ser uzadu más tardi si disputas ben fika objetu di un audiénsia formal ô di un prusesu di tribunal. Kuandu txigada un akordu, é ta ben podu pur skritu, tudu dós partis ta sinal i ta podi ser inforsadu pa un tribunal.

Midiason podi ser ajendadu na kontata BSEA pa tilifoni 781-397-4750. Midiador ta ajenda un riunion ku bó i ku distritu di skolas na prazu di 30 dias di pididu di midiason . Riunion ta fazedu na oráriu i lugar kunvinienti. Partisipason é voluntáriu, inton tudu dós distritu di skolas i pais debi aseita partisipa na midiason. Ka ten kualker taxa pa sirvisu.

Más informasons sobri funksionamentu di midiason sta dispúnivel na BSEA 781-397-4750 i podi ser atxadu na publikuson "[perguntas frikuenti sobri midiason](#)" i [prende sobri midiason na BSEA](#).⁶

6.4 Pidi Un Audiénsia Di Prusesu Legal Justu I Partisipa Na Un Riunion Di Rizuluson

⁵ Un diskrison di prusesu di midiason podi ser konsultadu na website di DESE na <http://www.mass.gov/anf/hearings-and-appeals/bureau-of-special-education-appeals-bsea/mediation/>.

⁶ <https://www.mass.gov/info-details/learn-about-mediation-at-the-bsea>

Si bó i distritu di skolas ka ta konsigui rizolvi nhos dizakordu, inton bu ten direitu di ten un ajenti di audiênsia neutru i inparsial pa obi tudu dós ladu di disputa, obi dipoimentus, izamina provas i toma un disizon. Kel audiênsia li é konvokadu pa BSEA i é txomadu un audiênsia di prusesu legal justu. Ajenti di audiênsia di BSEA é formadu na lei di idukason spesial i ka debi ten kualker ligason pisual ô prufisional ku bó ô ku kualker otu pisoa involvidu na dizakordu.

Audiênsia di prusesu legal justu ta konsidera disputas sobri ilijibilidadi; avaliason; IEPs; disizon di puzisionamentu idukativu, ki ta inklui kês ki rizulta di disiplina; FAPE; pruvizons di idukason spesial; ô pruteson prusesual di leis di stadu i federal pa alunus ku difisiensia. Bu ten ki pidi un audiênsia na prazu di dós anus di mumentu en ki bu sabeba, ô divia ter sabedu⁷ ô divia ter sabedu sobri iventus ki ta forma bazi di bu kexa. Kel prazu li podi ser perlongadu si bu konsigui mostra ki bu foi inpididu di aprizenta pa un audiênsia pamodi distritu di skolas falta di riprizentaba ki é tinha rizolvedu kel kiston na bu kexa ô si distritu omiti ditirminadu informason nisisáriu.

Bó ô bu distritu di skolas podi fazi un [pididu di audiênsia di prusesu legal justu](#)⁸ pur skritu ku otu parti i manda un kópia BSEA pa ten un audiênsia di prusesu legal justu BSEA ten dizinvolvidu un [formuláriu di pididu di audiênsia](#)⁹ ki bu podi uza, ô podi skrevi bu própriu karta en vez di uza formuláriu, más bu debi inklui nomi i indiresu di kaza di bu fidju (ô informasons di kontatu, si alunu for sen-abrigu); nomi di skola di bu fidju; un diskrison di problema ki priokupau, ki ta inklui fákitus spisífiku rilasionadu ku problema; i un suluson ki prupodu pa problema. Nota ki audiênsia ta ser limitadu pa kiston ki identifikadu na kexa.

Bu ten ki manda bu pididu di audiênsia di prusesu legal justu pa distritu di skolas (ô otu parti di kexa) i un kópia pa BSEA. Si kexa di prusesu legal justu ka ta da informason sufisienti, parti kontráriu podi kontesta sé *sufisiênsia* dentu di 15 dias. BSEA disidi si kexa é sufisienti na dentu di 5 dias di kontestason. Podi akrisentadu informasons adisional na kexa si parti kontráriu konkorda ô si ajenti di audiênsia da pirmison. Si akrisentadu kiston adisional na kexa más tardi, kalindáriu di audiênsia ta kumesa di novu otu béz.

Si ka ten ninhun kontestason pa sufisiênsia di kexa, inton prusesu di audiênsia ta kontinua. Si distritu di skolas inda ka ten mandadu [un avizu antis pur skritu](#) pa bó sobri kiston en ki bu sta kexa di el, dentu di 10 dias útil dipós di resebi bu pididu di audiênsia di prusesu legal justu, distritu di skolas ten ki manda un risposta pur skritu pa kexa.

Observason: Si *distritu di skolas* ten fazedu pididu di audiênsia di prusesu legal justu, *pais ten ki rispondi* dentu di 10 dias útil dipós di resebi pididu di audiênsia i aborda spisifikamenti kiston abordadu pa distritu di skola.

Dipós di bu ten fazedu un pididu di audiênsia di prusesu legal justu, distritu di skolas ten 30 dias pa trabadja ku bó pa rizolvi dizakordu antis ki audiênsia di prusesu legal justu podi kontisi.¹⁰

Distritu di skolas é obrigadu marka un riunion di rizuluson dentu di 15 dias útil dipós di resebi bu kexa di prusesu legal justu.¹¹ Distritu di skolas ta ditirmina ku bó kal menbrus di Ikpa di IEP ki ten ki sisti riunion. Alguén di distritu di skolas ki podi toma disizon sobri programa di bu fidju debi sisti riunion. Advogadu di distritu di skolas *podí ka* ta parsi, a não ser ki bu ten un advogadu prizenti na riunion.

⁷ Frazi “ô debia sabeba” lenbrau ki bu ten risponsabilidadi di sta sienti na programa di bu fidju.

⁸ Informason sobri pididu di audiênsia di prusesu legal justu podi ser konsultadu na: <http://www.mass.gov/anf/hearings-and-appeals/bureau-of-special-education-appeals-bsea/due-process-hearings/>.

⁹ <https://www.mass.gov/doc/hearing-request-form/download>

¹⁰ Si bó i distritu di skolas konkorda ku midiason, bu podi konkorda na kontinua midiason dipós pirfodu di 30 dias.

¹¹ Ka é nisisáriu seson di rizuluson si distritu di skolas ten pididu audiênsia di prusesu legal justu

Bu ten ki partisipa na riunion di rizuluson, a nao ser ki bó i distritu di skolas konkorda, pur skritu, na ka fazi riunion ô bó i distritu di skolas disidi na uza [prusesu di midiason](#). Si bu rikuza partisipa na riunion di rizuluson, audiênsia podi ka bai pa frenti.

Si bu sta dispostu riuni, más distritu di skolas rikuza ô atraza riunion di rizuluson pa más di 15 dias dipós di resebi avizu di bu pididu di audiênsia, inton bu podi pidi pa ajenti di audiênsia pa prusigui ku prusesu di audiênsia. Si bu riuni, más distritu di skolas ka ten rizolvedu kexa di prusesu legal justu di um manera satisfatóriu na prazu di 30 dias dipós di fazedu kexa, audiênsia di prusesu legal justu ta podi prusigui.

Prusesu di rizuluson ta tirmina kuandu kontisi un di siguintis iventus:

- Kuandu bó i distritu di skolas konkorda, pur skritu, na tirmina piríodu di rizuluson;
- Na final di piríodu di rizuluson di 30 dias;
- Na final di midiason ; ô
- Kuandu bó i un ofisial di distritu di skolas sina un dokumentu ki ta difini akordu ki ta rizolvi bu disputa. Keli é un “akordu di konsiliason” i podi ser izekutadu pa un tribunal di stadu ô federal. Nota ki bó i distritu di skolas ta entra na un akordu komu rizultadu di un riunion di rizuluson, ô bó ô distritu di skolas podi anula akordu dentu di 3 dias útil a partir di mumentu en ki bó i distritu di skolas sina akordu.

6.5 Aprizenta Bu Prova Pa Un Ajenti Di Audiênsia Inparsial Duranti Un Audiênsia Di Prusesu Legal Legal

Kuandu bu fazi un kexa di prusesu legal justu, BSEA ta ben marka un data pa audiênsia, poi un ofisial di audiênsia i mandau informason ditalhadu sobri prusesu di audiênsia i un lista di advogadu i difensor públiku di grasa ô baratu ku kual podi kontata pa ten ajuda.

Duranti audiênsia di prusesu legal justu, bó i distritu di skolas ta aprizenta provas i ta presta dipoimentu di tistimunha pa un ajenti di audiênsia inparsial di BSEA. Na kualker audiênsia di prusesu legal justu, ki ta inklui un audiênsia rilasionadu ku prusidimentus disiplinar, bu podi:

- ser akunpanhadu, akonselhadu i riprizentadu pa advogadu i/ô difensor;
- ten bu alunu prizenti na audiênsia;
- poi audiênsia abertu pa públiku;
- aprizenta prova sima dokumentus i rilatórius;
- pidi, ô iziji através di intimason, tistimunas bai pa audiênsia i rispondi perguntas;
- odja kualker prova ki ta ser uzadu na audiênsia ku pelu menus sinku dias útil ku antisidênsia i pidi pa ajenti di audiênsia pa manti fora kualker prova ki bu ka ten odjadu; i
- ten un rijistu skritu ô, na bu diskreson, iletróniku, palavra pa palavra, di konkluson di fákitus i di disizon di audiênsia, sen kualker kustu pa bó. Pa ten un rijistu skritu di audiênsia, bu ten ki fazi bu pididu pur skritu.

Informasons adisional sobri audiênsias di prusesu legal justu podi ser adikiridu na BSEA através di tilifoni 781-397-4750 i na website di BSEA: <http://www.mass.gov/dala/bsea>.

Audiênsia é fazedu di akordu ku lei di prusidimentu administrativu di Massachusetts¹² i [regras di audiênsia](#) di BSEA.¹³ Ajenti di audiênsia ten ki imiti un disizon final dentu di 45 dias di fin di piríodu di rizuluson ki diskrevedu di riba, a nao ser ki ajenti di audiênsia ten dadu istonsons di tenpu na pididu di kualker partis. Ajenti di audiênsia ta manda un kópia di disizon pa bó i pa distritu di skola. Tudu dós, pais i distritu di skolas ten ki kunpri disizon di ajenti di audiênsia.

Un disizon di ajenti di audiênsia na si un FAPE ten ki ser dadu pa bu fidju ten ki bazia na konstatason en ki direitus di idukason spesial di bu fidju foi violadu ô na ditirminason ki distritu di skolas fadja na

¹² M.G.L. c.30A

¹³ <https://www.mass.gov/doc/hearing-rules/download>

kunpri sés otus obrigasons pa bu fidju konformi sta na leis i regulamentu di idukason spesial. Si bu ten kexadu sobri un violason di prusidimentu di idukason spesial (sima fadja na fazi un riunion di ikipa adikuadu, manutenson inadikuadu di rijistu ô fadja na sigui oráriu), un ajenti di audiênsia ta podi konklui ki bu fidju ka resebi FAPE só si fadja na sigui prusidimentu:

- Ten interfiridu ku direitu di bu alunu pa un FAPE;
- Ten interfiridu signifkativamenti ku bu abilidadi di involvi na disizon sobri idukason di bu fidju; ô
- Tra bu fidju di un binifísiu idukativu.

Disizon di ajenti di audiênsia é un disizon final di ajensia i ka podi ser rikonsideradu pa BSEA ô alteradu pa DESE. Disizon di audiênsia é públiku¹⁴ i sta dispúnivel na website di BSEA na <https://www.mass.gov/bsea-decisions-and-rulings>.

6.6 Rikori Di Un Disizon Di Audiênsia Pa Un Tribunal Di Stadu Ô Federal

Si pais ô distritu di skolas diskorda di disizon di ajenti di audiênsia, és podi buska rivizon di kel disizon la na un tribunal di stadu ô federal. Kualker pididu di rivizon ten ki fazedu dentu di 90 dias di disizon.

6.7 Kustus Di Advogadus

34 CFR §300.517

Kada parti é risponsavel pa pagamentu di kustus di advogadu, a nao ser ki tribunal disidi au kontráriu. Si bu teni rizultadu favorável na un disizon di audiênsia pur skritu ô na un prusesu judisial, tribunal ¹⁵ podi disidi ki distritu di skolas ten ki paga sé kustus adikuadu di advogadu. Nota ki, nu intantu, ki bu ka ta podi ten kês kustus li pa tenpu gastu na disputas di bu kazu dipós di distritu ten fazedu un oferta di akordu si

- distritu ten fazedu un oferta di akordu pur skritu 10 ô más dias antis di audiênsia,
- bu ka aseita oferta dentu di 10 dias i
- rizultadu di audiênsia ka foi midjor di ki oferta di akordu.

Si distritu di skola ten disizon favorável, un tribunal ta podi pidi pa bu advogadu pa paga dispezas legal di distritu di skolas si tribunal atxa ki bu advogadu fazi un kexa ô kontinua ta disputa dipós ki diskubridu ki kexa ka ten kualker fundamentu di fákitu, era irasional, era frívola ô foi prokuradu pa un motivu inprópriu. Un tribunal podi tanbé ditirmina ki bó ô bu advogadu paga dispezas legal si di bu pididu pa audiênsia di prusesu legal justu ô kauza di ason subsikuenti foi aprizentadu pa un motivu inprópriu, sima pa asedia, kauza atrazu disnisisáriu ô aumenta disnisisariamenti kustu di disputa.

7. Kual Ki É Bus Risponsabilidadi Si Bu Poi Bu Fidju Na Un Skola Privadu I Bu Ta Atxa Ma Bu Distritu Di Skolas Debi Reinbolsau Propina?

34 CFR §300.148

Ten alguns okazion en ki pais ta akridita ki skola públiku ka sta da un FAPE pa alunu i pais disidi poi alunu na un skola privadu. Un Pais podi matrikula sés fidju na un skola privadu ku dispezas partikular na kualker mumentu. Nu intantu, si pais akridita ki skola públiku debi ser risponsável pa kustu di idukason di alunu na skola privadu, pais ten ki informa distritu di skolas sobri rijeisons pa IEP i pa programa di alunu, rijeita IEP, informa distritu di skolas sobri bus intensons di tra alunu i matrikula alunu na un skola privadu i pidi un audiênsia pa BSEA. Pais ten ki informa distritu di skolas antis di tra alunu di skola públiku, ô oralmenti na últimu riunion di ikipa antis di tradu ô pur skritu pelu menus 10 dias útil antis di tra alunu di skola.

Distritu di skolas ka é obrigadu paga pa un alunu bai pa un skola privadu si distritu di skolas ten dispunibilizadu un FAPE pa alunu. Dizintendimentus entri pais i distritu di skolas sobri si programa di alunu ta da un FAPE i ta pidi pa reimbolsu finanseru pa kustu di un programa privadu podi ser rizolidu através di prusidimentus di prusesu legal justu ki fladu di el antis na kel dukumentu li. Ajenti di audiênsia ta ditirmina

¹⁴ Disizon di audiênsia é publikadu dipós di ridason di informason ki ta pirmiti ki alunu for fasilmenti identifikadu.

¹⁵ Un ajenti di audiênsia di BSEA ka podi da kustus pa un advogadu.

si distritu di skolas dispunibiliza un FAPE pa bu alunu. Si ajenti di audiênsias atxa ki distritu di skolas ka da un FAPE pa bu alunu, ki bu siguiba pasus ki rifiridu di riba i ki puzisionamentu na skola privadu foi apropiadu, ajenti di audiênsias, dipós di konsidera tudu sirkunstânsias a volta di tra alunu, podi iziji ki distritu di skolas reimbolsau pa tudu ô parti di kustu di puzisionamentu na skola privadu.

8. Kuzé Ki Ten Ki Fazedu Pa Plania Tranzison Di Bu Alunu Di Liseu?

34 CFR §300.43

Plania tranzison di bu alunu di skola pa opurtunidades dipós di skola ta fasilita kapasidadi di bu alunu na partisipa ku susesu na atividadis sima idukason dipós di liseu, trabadju, kumunidade i vidu adultu. Planiamentu di tranzison ten ki fazedu baziadu na pontu forti, prifirensia, interesi i nisisidadis di bu alunu, ten ki kumesa kuandu bu alunu ten 14 anu i ten ki faladu di el anualmenti na un riunio di ikipa. Distritu di skolas ten ki fala di nisisidadis di tranzison di bu alunu ku bó i ku bu alunu¹⁶ i ten ki konsidera objetivus pa bu alunu dipós di el ô ela tirmina skola, forma ku un diploma normal di liseu ô ta ben fazi 22 anu. Distritus di skola ten ki uza [formuláriu di planiamentu di tranzison](#)¹⁷ pa rijista rizultadu di kel diskuson anual li. IEP di alunu ten ki inklui metas, objetivus i sirvisus ki ta mididu di tranzison dipós di liseu baziadu na un avaliason apropiadu di sés difisiensia i nisisidadis di tranzison. Gradua ku un diploma normal di liseu é un mudansa di puzisionamentu i ta tirmina ilijibilidadi di alunu pa idukason spesial. Distritu di skolas ten ki informau si i kuandu distritu ta spera ki bu alunu ta gradua ku un diploma normal di liseu. Distritu di skolas ten ki informau si i kuandu distritu ta spera ki bu alunu ta gradua ku un diploma normal di liseu.

9. Modi Ki Un Skola Disiplina Un Alunu Ku Difisiensia?

34 CFR §300.530

Skola públiku ten ki ten prusidimentus i normas pa garanti un ambienti di aprendizajen siguru pa alunos. Ta speradu ki skolas, i liseus, é izijidu pa publika sés regras di konduta pa alunos sabi modi ki és ta speradu pa és konporta. Si un alunu konporta mal i viola kódigu di konduta di skola, skola ta podi disiplina kel alunu. Disiplina ten ki ser justu i inparsial.

En jeral, kualker alunu podi ser suspensu ô tradu di skola pa motivus disiplinár pa un kurtu piríudu, ki ka é más di 10 dias. Antis di tradu ô suspensio, alunu ten ki ser informadu di kuzé ki el é akuzadu di fazi i ten ki ten opurtunidade di konta sé ladu di stória. Duranti un kurtu trada disiplinár, skola ka é obrigadu da instruson pa un alunu ku difisiensia, a nao ser ki é fazi kela pa alunos sen difisiensia. Kuandu un alunu ku difisiensia tradu di puzisionamentu di skolas pa más di 10 dias kumulativus duranti anu letivu, alunu ten ki resebi sirvisus idukativus ki ta pirmiti ki alunu kontinua ta partisipa na kuríkulu di idukason jeral i prugridi na direson pa metas stabilisidu na sés IEP. Oficial di skolas ten ki konsulta ku pelu menus un profesor di alunu pa ditirmina kal sirvisus é nisisáriu. Kés sirvisus li ten ki kumesa na 11° dia letivu di trada disiplinár di alunu duranti anu letivu i kontinua duranti trada disiplinár.

Skola ten ki sigui regras disiplinár spesial pa alunos ku difisiensia ki foi konsideradu ilijível pa idukason spesial.¹⁸ Un tabela ki ta riprizenta funksionamentu di kés regra disiplinár li podi atxadu na website di DESE.¹⁹ Kés regras disiplinár spesial li ta aplika sin ki un alunu tradu di sé puzisionamentu idukativu atual²⁰ pa más di 10 dias konsekutivu, ô si un alunu tradu pa mutivu disiplinár pa más di un total di 10 dias na kualker anu letivu i ten un padron di ser tradu pa konportamentus konparável. Skola ten ki notifikau sin ki for tomadu un

¹⁶ Alunu ten ki ser konvidadu pa partisipa na riunio di ikipa pa fala di objetivus di pós di liseu i tranzison.

¹⁷ <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/28mr/default.html>

¹⁸ Regras disiplinár di idukason spesial tanbé ta aplika pa alguns alunos ki inda ka foi konsideradu ilijível pa idukason spesial. Si, antis di konduta en kauza, pais ten manifestadu pur skritu sés priokupason di ki alunu ten un pusível difisiensia pa funksionárius di supervizon ô administrativu ô pa profesor di alunu; si profesor ô otu ikipa ten manifestadu priokupason sobri padron di konportamentu di alunu diretamenti pa diretor di idukason spesial ô otu funksionáriu di supervizon, ô si alunu foi inkaminhadu pa un avaliason ki inda ka foi konkluídu, kés regras spesial li ta aplika. Regras disiplinár di idukason spesial ka ta aplika si pais rikuza konsenti na avaliason, si alunu foi antis konsideradu inilijível pa idukason spesial ô si pais ten rivotadu konsentimentu pa idukason spesial i sirvisus rilsonadu.

¹⁹ <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/default.html>

²⁰ Puzisionamentu é ditirminadu pa Ikipa di IEP i é lokal undi sirvisus di IEP é dadu.

disizon di tra bu alunu di sé puzisionamentu idukativu pa más di 10 dias i dau un kópia di kel avizu li.

Ikpa di IEP di alunu ten ki riuni dentu di 10 dias di disizon di skola di inpoi disiplina. Na kel riunion li, ti txomadu di “*ditirminason di manifestason*”, bó i otus menbrus di Ikpa di IEP ta ben ditirmina si mau konportamentu foi kauzadu ô tivi un rilason diretu ku difisiensia di alunu, ô foi rizultadu diretu di fadja di skola na da sirvisus izijidu pa IEP di alunu. Na fazi ditirminason di manifestason, bó i otus menbrus di ikpa di IEP ten ki konsidera informasons rilivanti di prusesu di bu alunu, ki ta inklui IEP di bu alunu, sé observason i di profesor sobri konportamentu di bu alunu i kualker informason rilivanti ki bu ta da.

Si ikpa ditirmina ki konportamentu di alunu *ka foi* kauzadu ô direktamenti rilasionadu ku difisiensia di alunu ô ku fadja na implimentason kuretu di IEP, inton un alunu ku difisiensia podi ser disiplinadu di mesmu manera i duranti mesmu pirfudu di tenpu ki otus alunu é disiplinadu pa mesmu infrason. Nu intantu, ikpa di IEP ten ki ditirmina ambienti idukativu alternativu provizóriu (IAES) undi alunu ta ben podu i sirvisu idukativu ki ta ben ser dadu. Un IAES é un ambienti diferenti di puzisionamentu atual di alunu ki ta pirmiti ki alunun kontinua ta resebi sirvisus idukativu di akordu ku sés IEP. Funsionárius di skolas podi konsidera sirkunstânsias spisífiku di alunu na ditirmina si un mudansa di puzisionamentu é adikuadu pa un alunu ku difisiensia.

Si ikpa ditirmina ki konportamentu di alunu foi kauzadu ô direktamenti rilasionadu ku difisiensia di alunu ô ku fadja na implimentason adikuadu di IEP, alunu ten ki volta pa último puzisionamentu aprovalu di IEP, a nao ser ki bó i Ikpa di IEP disidi na un puzisionamentu difirenti. Alunu ten ki tanbé ki dadu un avaliason konportamental funksional. Un avaliason konportamental funksional ô FBA é un avaliason abranjenti di konportamentu ki ta da ikpa di IEP informasons sobri konportamentu di alunu i identifika sirvisu di intirvenson konportamental i modifikason na programa ki é kriadu pa aborda violason konportamental, pa é podi ka ripiti. Si alunu dja tivi un avaliason konportamental funksional i ten un planu di intirvenson konportamental, inton ikpa di IEP ten ki ditirmina si ten ki fazedu algun mudansa na planu di intirvenson konportamental. Si konportamentu foi kauzadu pa fadja na implimentason adikuadu di IEP, skola ten ki toma midida imidiatu pa rizolvi kistons.

Nota ki si bu alunu tinha ô uzaba un arma ô drogas, ô kauza firimentus na korpu gravi pa otu pisoa na propriedadi di skolas ô na un iventu di skola, bu alunu ta podi podu pa direktor na un IAES ti 45 dias letivu, sen ten konta si konportamentu é ditirminadu pa ser un manifestason di difisiensia di alunu. Ikpa di IEP ta ditirmina IAES i sirvisu idukativu adikuadu ki ta ser dadu pa alunu inkuantu el ô ela sta na IAES.

9.1 Rikori Un Disizon Disiplinar

Si pais ka sta di akordu ku kualker disizon ki ta rifiri a puzisionamentu di sés alunu pa abrigo di dispuzison disiplinlar ô ka sta di akordu ku ditirminason di manifestason, ô si distritu di skolas akridita ki manutenson di puzisionamentu atual di alunu provavelmenti ta rizulta na firimentus pa alunu ô otus, pais ô distritu di skolas podi rikori disizon [na pidi un audiência](#) ku BSEA, konformi sta diskrevedu antis na kel dukumentu li.

BSEA ta ben konvoka un audiência na un ditirminason di puzisionamentu ô manifestason disiplinlar na un oráriu más rápido.²¹ Duranti rikori a un ditirminason di puzisionamentu ô manifestason disiplinlar, alunu ten ki manti na IAES ti ki ajenti di audiência toma un disizon ô pirfudu disiplinlar sta kompletadu, a nao ser ki pais i distritu di skolas konkorda ku un puzisionamentu difirenti.

10. Undi Ki Podi Staxadu Leis, Regulamentus I Otus Informasons Útil?

10.1 Leis I Regulamentus

²¹ [Djobi regra II.C di audiência di BSEA. Audiência más rápido](#). p.7.

Bu poti atxa textu konpletu di lei di stadu di Idukason spesial na kapitulu 71B di lei jeral di Massachusetts. Lei di stadu é popularmenti konxedu komu “Kapítulu 766”. Rigulamentus di stadu di idukason spesial ta atxadu na kódigu di rigulamentus di Massachusetts (CMR) na 603 CMR 28.00. Lei, rigulamentus i otus rikursus útil sta na website di DESE.²²

Lei federal di idukason spesial é lei di idukason pa indivídu ku difisiensia, konxedu komu “IDEA”. Statutu federal sta lokalizadu na kódigu di Statús Unidus na 20 USC § 1400. Rigulamentus di implimentason di IDEA poti atxadu na kódigu di rigulamentus federal (CFR) na kapitulu 34, sekson 300. Un kópia di statutu federal, rigulamentus i informasons splikativu poti atxadu na website di dipartamentu di idukason di U.S. na <http://idea.ed.gov/>.

10.2 Guia Di Prusesu I Formuláriu Di Programa Di Idukason Individualizadu

Un vizon jeral di funksionamentu di prusesu di idukason spesial (tradu di guia di IEP preparadu pa USDOE) poti ser atxadu na <https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>.

Pa ten splikason di DESE sobri modi ki un IEP é dizinvolvidu, konsulta guia di prusesu di IEP i formuláriu padron di IEP dispúnivel na website di DESE:
<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>.

10.3 Tabela Di Abriviatura

Txeu frazis kumun di idukason spesial é abriviadu pa siglas konpostu pa letras inisial di palavra. Pa bu konviniênsia, siglas i frazi uzadu na kel dukumentu li sta listadu di baxu:

BSEA:	Gabineti di rikori idukason spesial
CFR:	Kódigu di rigulamentus federal
CMR:	Kódigu di rigulamentus di Massachusetts
DESE:	Massachusetts Department of Elementary and Secondary Education
FAPE:	Idukason públiku apropiadu i di grasa
FBA:	Avaliason konportamental funksional
IAES:	Anbienti idukativu alternatu interinu
IDEA:	Lei di idukason pa indivídus ku difisiensia
IEE:	Avaliason idukasional indipendenti
IEP:	Programa di idukason individualizadu
PRS:	Sistema di Rizuluson di Problemas

10.4 Tabela Di Websites

DESE ta publika informasons istensivu pa pais i distritus di skolas na sés websites di internet. Kés website li ta inklui lei pertinentis, pulfítika di ajensia i dukuments útil ki ta splika prusesu di idukason spesial.

Perturbason di spetre di autismu:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/families/links/autism.html>

Gabinete di rikori idukason spesial:

<https://www.mass.gov/bsea-decisions-and-rulings>

<https://www.mass.gov/doc/hearing-rules-revised-july-2024/download>

<http://www.mass.gov/anf/hearings-and-appeals/bureau-of-special-education-appeals-bsea/mediation/>

<https://www.mass.gov/doc/bsea-meditation-brochure/download>

<https://www.mass.gov/info-details/frequently-asked-questions-about-meditation-at-the-bsea>

<https://www.mass.gov/info-details/learn-about-meditation-at-the-bsea>

Konsentimentu pa asesa MassHealth (Medicaid):

http://www.doe.mass.edu/sped/advisories/13_1.html

Disiplina:

<https://www.doe.mass.edu/sfs/discipline/?section=view-all>

Lei di idukason di individus ku difisiensia:

<http://idea.ed.gov/>

Programa di idukason individualizadu:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>

uia di prusesu di programa di idukason individual:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>

Avaliasion idukasional independenti:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/2004-1.html>

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/memo-sy2024-2025-7.html>

Observason di programa idukativu pa pais i sés dizignadu pa ifetu di avaliasion:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/2009-2ta.html>

Sistema di rizulusion di problema PRS kunparadu ku kexa di prusesu legal justu BSEA:

<https://www.doe.mass.edu/prs/guide/default.html>

Sistema di rizulusion di problema di sirvisu di garantia di kualidadi di programa :

<http://www.doe.mass.edu/prs/>

Leis di idukason spesial:

<https://www.doe.mass.edu/lawsregs/statelaws.html>

Rigulamentus di idukason spesial:

<https://www.doe.mass.edu/lawsregs/stateregs.html>

Inakaregadu di idukason spesial:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/policy/dese/advisories/2013surrogateparent.html>

Formuláriu planiamentu tranzision di idukason:

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/default.html>

Rigulamentu di rijistu di alunas:

<http://www.doe.mass.edu/lawsregs/603cmr23.html>

Perguntas i rispostas di rijistu di alunas:

<http://www.doe.mass.edu/lawsregs/advisory/cmr23qanda.html?section>

Planiamentu di tranzision

<https://www.doe.mass.edu/specialeducation/iep/transition/default.html>